

**ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ
НЕОПАГАНИСТІК
ҚОЗҒАЛЫСТАР:
«АҚЖОЛ» ҰЙЫМЫ
МЫСАЛЫНДА****Кіріспе**

Қоғамның ескі рухани құндылықтары құлдыраған, ал жаңасы әлі қалыптаспаған посткеңестік кезеңдегі рухани вакуумды, сондай-ақ халықтың дәстүрлі діндері жөніндегі білімінің таяздығын пайдалана отырып, демократияны әртүрлі ұрандарын бетперде еткен сан түрлі жалған ілімдер мен секталар Қазақстан Республикасына қаптады. Соңғы жүзжылдықта Қазақстан аумағында бұрын-соңды болмаған әртүрлі діни ағымдардың санының өсуі байқалуда. Бұл дәстүрлі емес діндер салыстырмалы түрде алғанда жақын аралықта пайда болғандар (XIX-XX ғғ.). Дәстүрлі емес діни қозғалыстар Қазақстанда XX ғасырдың 90-жылдары асқан белсенділік көрсетті.

Сәуегейлік, балгерлік, сиқыр, үйді дуадан тазарту үшін «әулие» деп аталатындардың қызметіне жүгіну – осы аталғандардың барлығы қоғамдық өмірге кіргені соншалық ұлттық ғұрыпқа айналып кетті. Қазіргі адамдар қиын жағдайға ұшыраса тәуіптерге (сәуегейлер, емшілер), балгерлерге, мазарларға барады. Исламның атын жамылған және Түркістан мазарларына жасалатын құлшылықты ұйымдастырумен айналысатын «Ақжол» қозғалысының құлашын кеңге сермеуі, олар баратын мазарлардың, «қасиетті орындардың» күн санап артуы ислам теологтарының аландаушылығын тудырды.

Қазақстандықтардың діни өміріндегі дәстүрлі емес көріністердің бірі «Ақжол» болып табылады. Қазақстанның дәстүрлі діні болып табылатын исламның атынан сөйлейтін ақжолдықтар сыртқы жағынан (киімі, дұғасы, құлшылықтың басқа да түрлері) мұсылмандық дінге ұқсайды. Бірақ «Ақжолдың» діни өмірінің культтық тәжірибесін зерттеп қарар болсақ, оның ислами дәстүрге қайшы екенін ұғамыз. Яғни исламмен толықтай сәйкессіздік және ислам канондарына қатысты қарама-қайшылық байқалады. Аталған қозғалыстың идеяларынан, әдеп ережелерінен, сондай-ақ біздің халықтың мәдениетімен және рухани өмірімен еш байланысының болмауынан «Ақжолдың» дәстүрден тыс ағым екенін ұғамыз. Ақжолдың басшылары дәстүрлі емес ағым екенін еш мойындамайды. Олар халықтың атынан сөйлей отырып, өздерінің ілімінің халық дәстүріне және нағыз Исламға сәйкес екенін айтады.

Қозғалыс 1997 жылы ақпанда «Ақжол» деген атаумен пайда болды. Кейіннен атауы «Ата жолы» деп өзгерді және 2001 жылы Алматыда кәсіптік ұйым ретінде тіркелді. Аталған қозғалыс Қазақстанның тоғыз аймағында өз қызметін жүргізді.

Ұйым белгілі бір ақыға кез келген адамды емдейді және оны киеліге (әулиеге) айналдырады. Емдеу курсына бабалар рухымен, яғни әруақтармен байланысу үшін Қазақстанның оңтүстік өңірлеріне (Түркістанға) бару кіреді. Ақжолдықтар келушілердің әрқайсысына «сенің ерекше қасиеттерің және емшілік қабілеттерің бар, сен адамдарды емдеуге тиіссің. Егер сен әруақтардың айтқанына құлақ түрмесен, саған бақытсыздық келіп жетеді», – деп үгіт-насихат жүргізеді. Құқық қорғау органдары «Ата жолы» ағымының негізгі қаржыландыру көзі келушілердің салымы екенін анықтады. «Ата жолы» тарапынан қолданылатын емдеу шаралары ресми медицинаның да, халықтық медицинаның да принциптеріне қайшы келеді. Қозғалыстың қызметі және ғұрыптық тәжірибесі оккультті-мистикалық сипатқа ие. Бұл ұйым адамдардың санасын арбау және психикасына әсер ету әдістерін қолданады. «Ата жолы» қозғалысының қызметі салдарынан Қостанай облысының 48 жасар Р. есімді тұрғыны өз өзіне қол жұмсаған. Адамдардың денсаулығына қауіп төндіргендіктен Алматы қаласының соты 2009 жылы «Ата жолы» қозғалысының қызметіне тыйым салды. Қызметіне тыйым салынғанына қарамастан аталған қозғалыс Қазақстан аумағында әлі де қызмет атқарып жатыр және жаңа мүшелерді өз қатарына қосуда. «Ақжол» қозғалысының пайда болуының алғышарттарына тоқталып өтейік [1].

Жаңа діни ағымдардың кеңінен таралуы көптеген себептермен байланысты. Тарихи себептерге байланысты тұрғындардың басым бөлігінің діни сенімі терең болмады. Қазақстанның және өзге де посткеңестік елдердің өміріне дін 90-жылдардың басында ғана кірді. Атеистік дәуірдің идеологиясы әсерінен көптеген адамдар өз діни жөнінде жеткілікті білмеді және культтік ғұрыптарды немқұрайлы орындады. Мәселен, сенушілердің бір бөлігі үшін христиан болу крест тағумен ғана, ал мұсылмандар үшін шошқаның етін жемеумен ғана көрініс тапты. Біздің көптеген азаматтарымыз діни орталықтарға (мешіт, шіркеу) ірі мейрамдар кезінде ғана барады, ал күнделікті өмірде дінмен байланыс мүлдем болған жоқ десе де болады [2].

Міне, осындай рухани аштық пен шынайы Ислам жөніндегі білімнің жеткіліксіздігі әсерінен руханилық түрлі баламалардың ықпалымен кетті. Күшті мистикалық көңіл-күйлер адамдарды балгерлерге, шамандарға, тәуіптерге, магтарға т.б. итермеледі. Газеттер, журналдар, теледидар бағдарламалары оккультті мазмұндағы бағдарламаларға толып кетті. Әртүрлі маг-экстрасенстер мен астрологтардың қызметі жарнамаланды. Бұл «қайраткерлердің» барлығы адамдардың жеке мәселелерін және күллі адамзаттың мәселелерін шешіп беруге уәде берді. Психикасы еліккіш, діни білімі жоқ адамдар осындай адамдардың көмегі арқылы барлық мәселесінің шешілетініне сенді.

«Ақжол» – авторитарлы қозғалыс. Оның негізгі мақсаты – адамдарды басқару және олардан ақша алу арқылы сол ұйымның басшылығына пайда келтіру. Осы мақсатқа жету жолында олар әртүрлі бетперделерді (дін, психология, мәдениеттану, педагогика, саясат және т.б.) киеді.

«Ата жолы» ЖШС-нің негізгі қызметі – Қазақстандағы киелі орындарға турлар ұйымдастыру. Бұл ұйым өз жарғысы бойынша бейбіт және тіпті ізгі қызметті жүзеге асырады. «Ата жолы» адасқандарды тура жолға түсіреді, салауатты өмір салтын ұстануға шақырып, адамдарды ішімдіктен, шылым шегуден, есіркіден арылтады. Бұл бейбіт сапарлардың артында не тұрғанын, саяхат барысында қандай жайттар болатынын алдағы бөлімде айтып бермекпін.

Бүгінгі таңда Қазақстанның «қасиетті орындары» тұрақты табысты мемлекеттік қазынаға емес, «Ата жолы» ЖШС-нің қорына түсіруде. Бұл жұмыс автордың «Ақжолдың» культтік ғұрыптарын білу үшін аталған ұйымның ғұрыптарына қатысып жүргізілген зерттеулеріне сүйеніп жасалынды.

Негізгі бөлім

«Ақжол» қозғалысының мистикалық-оккультті ғұрыптары

«Шырақ» – әруақтарды шақырудың спиритистік сеансы. Спиритизм – Жер шарының барлық бөліктерінде кеңінен таралған құбылыс. Спиритизмге, яғни рухтарды шақыру ісіне көптеген адамдар сенеді, олардың арасында мұсылмандар да бар. Спиритизм жақтастары өз идеяларын скептиктардан жақтау үшін бітіссіз күрес жүргізді. Көптеген елдердің үкіметтері рухтарды шақыру кезіндегі құпия құбылыстарды зерттеу мақсатында өте көп

қаржы бөлді. Таңқаларлық құбылыстарды зерттеуге ғалымдар, жазушылар, болжаушылар және т.б. қосылды. Олардың барлығы спиритизм сеансы кезінде өлген адамдардың рухы осы әлемге келетініне толықтай сенеді. Сеанстың аса маңызды шарттарын сақтаған жағдайда әлгі рухтар өздерін қатысушыларға білдіре бастайды. Қатысушылар сұрақ қояды, ал рух оларға жауап береді. Кейбір сәттерде рухтар бөлмедегі заттарды қозғай алады немесе қаламды әлде компьютерді пайдалана отырып жаза бастайды [3].

Шырақ әдетте кешкісін немесе түнде қандай да бір емшінің, сәуегейдің, сиқыршының үйінде өтеді. Шырақ үшін жекелеген бөлмені немесе сол үйдің басқа бір бөлігін таңдап алады. Бұл орын «орда» деп аталады. Орда қандай да бір бабаның немесе атақты тұлғаның есімін иемденеді. Мәселен, «Сыпатай батыр ордасы», «Қарасай батыр ордасы» немесе «Жамбыл ата ордасы» және т.б. Орданың ашылуы – «ақжолдықтардың» өміріндегі салтанатты оқиға. Оны ашу үшін сектаның ерекше қызметкерлері – «Аққу» немесе «Сұңқар» деп аталатын «әулиелер» келеді. Ашылу рәсімі сиқырлық дуаларды оқумен, жаман рухтарды қуу ғұрпымен, Құран оқумен және басқа да ғұрыптармен жасалады. Осыдан соң ол араға баба рухы келеді және оған қызмет ету міндеті тапсырылады. Орданың есімі сол араға келген рухтың атымен аталады [4].

Бұдан кейін сиқыршы өзіне әртүрлі мәселелер бойынша (ауру-сырқау, бала көтермеу немесе тағдырдағы басқа қиындықтар) келгендердің барлығын шыраққа шақырады. Шырақ кезінде рухтар келушілердің сұрақтарына жауап беріп, оларға жол көрсететініне, тіпті барлық мәселені шешетініне сиқыршылар сөз береді.

Түнгі мезгілде барлық қатысушылар еденге шеңбер формасында дөңгеленіп отырады. Сиқыршы шеңбердің ортасына шырпысы бар ыдысты қояды. Бұдан соң әлгі шырпыны сіріңкемен тұтатады. Адамдар отқа қолдарын тосып, алақандарымен беттерін сүртеді. Осы әрекеттері арқылы игілікке жетеміз деп түсінеді. Сиқыршы дуаларын оқи отырып, рухтарды шақырады. Осыдан соң тылсым оқиғалардың реті басталады. Рухтар сиқыршы арқылы сөйлей алады, яғни рух сиқыршының тәніне енеді. Сиқыршы шырақ кезінде рухтың атынан сөйлейді. Әрбір бабаның әруағы жеке-жеке сиқыршының тәніне еніп, жиналғандарға хабарларын айтады. Әрбір әруақ өзінің жерленген моласына шыраққа қатысушылардың келуі қажеттігін және баталарын алуы тиіс екенін

білдіреді. Міне сонда ғана қатысушылардың барлық мәселелері шешіледі.

Шыраққа қатысушылар сеанста болып жатқан дүниелерге еш күмәнсіз сенеді. Толқыған көңіл-күй үстінде қатысушылар рухтың кез келген тапсырмаларын орындауға әзір тұрады. Әсіресе өзіне жақын және жақсы көретін адамның рухы болса, сеансқа қатысушы кез келген бұйрыққа мойынсұнады. Міне дәл осындай жолмен, яғни білімсіздерді ақымақ ету арқылы Түркістандағы мазарларға немесе басқа да қасиетті орындарға баратын зияратшылар тобы құралады. Топты жинағаны үшін сиқыршы «Ақжолдың» басшылығы тарапынан қаржылай сыйлықпен марапатталады.

«Жүрекпен сөйлеген» Аққудан алған сауалнама кезінде Аққу транс барысында санасы бұлыңғырланып, бойына тағы біреу еніп алғандай сезінетінін айтқан. «Аққу» әйел былай дейді: «Әруақтың сөзін жеткізген сәтте мен өзімнің санамның, ойлау қабілетімнің біртіндеп өшкенін аңғарамын. Мен өзімнің бірдеңе сөйлеп жатқанымды сеземін, бірақ аузымнан шыққан сөздің мазмұны мен мағынасын түсінбеймін. Менің тілімді, менің тәнімді біреу басқарып жатқанын сеземін».

Емдеу және бал ашу. Емдеу мен бал ашу «Ақжол» қозғалысының кеңінен таралған қызметтерінің бірі. «Ақжолдықтардың» мәлімдеуінше, емдеу мен бал ашу қабілеті – қасиетті орындарды аралаушыларға әруақтардың берген сыйы болып табылады. Емшілік және балгерлік қабілет жаңа зияратшының бойында да бар екені ақжолдықтар тарапынан жаңа зияратшыға жеткізіледі. «Ерекше» қабілеті бар әлгі адам өзін ғана емес, басқаларды да аурулар мен сәтсіздіктерден құтқара алады [5].

«Бата алу» ғұрпы. «Ақжол» қозғалысының оккультті-мистикалық ғұрыптарының бірі – әруақтардан «бата алу» сеансы болып табылады. Ақжолдықтардың қасиетті орындарға барудағы негізгі мақсаты – зияратшылар үшін әруақтардан бата алу. Осы мақсат үшін бастапқы ұяшық-ордада әзірленген адамдар тобын автобустарға отырғызады және тиесілі бағыттар бойынша «қасиетті» мазарларға апарады. 40 немесе одан да көп адамнан құралған керуен исламның ақ туын көтеріп, Қазақстанның жолдарында сапарға шығады. Секта ер жынысты қызметкерлерін – «сұңқар», ал әйел жынысты қызметкерлерін «аққу» деп атайды. Сұңқарлар мен аққулар «қасиетті жандар» ретінде өлілер әлемімен байланысқа шығады және о дүниеден мына дүниеге батаны жеткізеді.

Қазақстанның жері әулиелердің мазарына толы және олардың әрбірін құрметтеу қажет. Ең алғашқы аялдама Қордай батырдың мазарынан басталады. Халық бата алу салтанатты рәсімінің алдында дәрет алуға асығады. Бұл жайт шарият нормаларына қайшы, өйткені ислам бойынша дәрет Аллаға құлшылық ету алдында ғана алынады. Атақты бабадан өте жақсы және өте көп бата алу үшін бұдан әрі ақжолдықтар әруақтың көңілін табу үрдісіне кіріседі. Осы әрекет үшін олар тауаф яғни мазардың айналу рәсімін жасайды. Мазарға тәжім етіп, мазарды ақтықпен (ақ матамен) жабады. Қабір үстін қолдарымен сипайды және одай кейін алақандарымен беттерін сүртеді.

Халық мазарға шеңбер түрінде жиналады және бұдан кейінгі оқиғаларды асыға күтіп тұрады. Ортаға Аққу шығады. Ол кенеттен қорқынышты үнмен бірдеңелерді әндетіп айта бастайды. Бұл әйелдің бойына Қордай батырдың рухы қонды және осы тұлғаның рухы Ақжолдық зияратшыларға батасын бере бастады. Жап-жас Аққу сұлу абыржыған көрермендер алдындағы қойылымда өз рөлін тамаша орындап шығады. Аққу транс күйінде көзін орайды, тұтыға сөйлеп өз кеудесін ұрады, кейде бірнеше секунд үнсіз қалады. Рух асқан жомарттықпен батаны оңға да, солға да береді. Бір айта кетерлігі жынның рухани дәрежесі қандай болғанына қарай бата өлең түрінде де беріледі. Бірнеше жүзжылдықтар бойы өмір сүріп келе жатқан, Бұқар жырау дәуіріндегі жыр дәстүрін меңгерген жындар да бар. Сөздің ежелгі құрылысын, күтпеген поэтикалық әдістерді, халықтың сүйікті нақылдарын пайдалана отырып әлгі «рух» адамдардың жүрегі мен санасын жаулап алады. Кейде Аққу зияратшының жақын туысының, әкесінің немесе шешесінің рухымен «байланысқа шыға алады». Әлгі өмірде тіршілік етіп жүрген ұлына мейірімді, жан тебіренерлік сөздермен қайырылғанда, қатысушылардың жүрегі қорқыныштан жарылардай болады және қатты таңданады. Міне осындай күй кезінде адам кез келген ақпаратты қабылдауға даяр болады. Сонымен әруақтардан – «бата алу» рәсімі жүріп жатыр. Әдетте әруақтар өзінің батасымен бірге, зияратшыға қандай да бір қасиетті дарытады. Мысалы, емшілік немесе балгерлік. Зияратшыға ерекше міндет жүктелгенін ақжолдықтар қабылдайды. Ол міндет – дұрыс істер жасап, халықты ауру-сырқаудан емдеу немесе көріпкелдік ету. Зияратшыға бұл ұлы міндеттен бас тартуға болмайды. Егер бас тартса оған немесе оның туысқандарына қайғы-қасірет,

ауру-сырқау, бақытсыздық келеді. Мұндай күйге түскен адам қиын жағдайда болады. Оған не істеу керек? Адамның бойын үрей билейді. Әрбір адамның өз қорқынышы бар. Біреулер өлімнен, біреулер жақындарынан айырылудан қорқады... Бар болғаны адамды қорқытатын мәселені таба білу ғана керек. Адамдар киелі орындарға жеке мәселелерін шешу үшін барып жатады. Осындай қиын сәттерде олар ақжолдықтардың құрған тұзағына түседі. Дәл қазіргі сәтте әлгі адамға махаббат, қауіпсіздік, денсаулық және жақындарының көмегі жетпей тұрғанын айтады.

Емшілер мен сәуегейлердің барынша көп болуы ақжолдықтар үшін аса тиімді. Өйткені олардың әрқайсысы өз үйінде орда ашып, жана зияратшылар мен ұйымның жаңа мүшелерін тартушыларға айналады. Зияратшылардың саны артқан сайын, діни туризмнің географиясы да артады. Осының ізінше бұдан түсетін табыстар да көбейеді.

«Бата алу» сеансы кезінде жас Аққу алдында қай ұлттың өкілі тұрғанына қарай кейде орысша, кейде қазақша сөйледі. Арнайы танысусыз-ақ ол әрбір адамға аттарын атап қайырылды және оларға әруақтардың сөздерін жеткізді. Мұндай сеанстар Аққудың немесе Сұңқардың физикалық мүмкіндігіне қарай сағаттап созылатын. Сеанстың соңында біздің Аққу өзін жағымсыз сезінді және теңселіп шеңберден шығып кетті. Зияратшылардың барлығы бірдей бата ала алмады. Міне сондықтан да жұрт наразылық білдіре бастады: «Бұл қалай, біз неге әруақтың бізге қатысты сәуегейлігін естімедік?». Осы сәтте Сұңқар барлығын тыныштандырып былай деді: «Алаңдамаңыздар, бата сіздерге де болады».

Аққу экстрасенсорлық сеанстар кезіндегі өзінің бойындағы сезімдер жайында былай дейді: «Пациенттің ауырған мүшесі әруақтың көмегімен менің тәнімде де ауырады. Осы арқылы мен пациенттің диагнозы жайында біле аламын. Кейде менің көз алдыма экран тәрізді бейне көрініп, науқастың дене мүшелерін контурлық картадан көргендей боламын. Кейде маған рух сөйлейді және менің ішімнен шығып жатқан дыбыс маған алдымдағы адамның тағдырын айттып береді. «Бата алу» сеансы кезінде, әруақтың сөзін жеткізген сәтте мен өзімнің санамның біртіндеп өшкенін байқаймын. Мен өзімнің бірдеңе деп сөйлеп жатқанымды білемін, бірақ сөзімнің мазмұны мен мағынасын білмеймін. Мен өзімнің тілімді, тәнімді біреу басқарып тұрғанын сеземін. Сеанстың соңында мен қатты шаршап, сүрініп жығыламын. Мен «Ақжолда» жасап жүрген әрекетімнің жақсы еместігін,

дұрыс еместігін білемін. Бірақ бұл құбылысқа не деп анықтама беретінімді және бұл жағдайдан қалай шығарымды білмеймін. Мен бұл нәрседен арылғым келеді».

Құрбан шалу. «Ақжолдықтардың» қасиетті орындарға жасайтын зияраттары кезіндегі міндетті ғұрпы – құрбан шалу. Түркістандағы Қожа Ахмет Яссауи, Арыстан баб кесенелерінде, Айыртаудағы Қарасай батыр кесенесінде және өзге де ірі мемориалды кешендерде құрбан шалу рәсімі міндетті түрде орындалады. Ғұрыптың бұл түрі Түркістанда ерекше дамыған. Мұнда жергілікті тұрғындар зияратшыларға қызмет ете отырып, күніне жүздеген қойларды сатады. Әсіресе қара түсті қойларға сұраныс жоғары. Өйткені оларды бабалардың әруағы «жақсы көреді» және сол себепті олар көп береке әкеледі. Аталған бизнес жергілікті тұрғындарға қомақты табыс түсіреді. Өлген бабаның әруағын риза қылу үшін құрбан шалу бабаның мазарында орындалады. Дәл сол орында құрбандыққа шалған қойдың етінен үлкен қазандарда ет асылады. Ет қайнап жатқан уақытта, зияратшылар мазардың басына жиылады және осы орында «бата алу» рәсімі орындалады. Әруақтардың құрметіне құрбан шалынғандықтан, әруақтар да жомарттықпен зияратшылардың барлығын батамен риза етеді [6].

Ақжол қызметкерлері кейбір жағдайларда, адамдарды жаман рухтардың ықпалынан емдеу үшін қара қоразды құрбандыққа шалуды талап етеді. Адамның бойынан «жаман рухты» қуу үшін сиқыршы бауыздалған қара қоразды ұстап алып аурудың айналасында жүгіреді. Аурудың денесінің барлық бөлігін өлген қораздың қаны толық жапқанша, оның арқасынан қоразбен ұра береді.

Исламның шариғат заңдары бойынша, құрбан шалу анықталған діни ережелер негізінде тірі жануарды бауыздау. Мұсылмандар құрбан шалу ғұрпын Аллаға жақындау және Алланың ризалығын алу үшін жасайды.

«Ақжол» қозғалысының деструктивтілігі бірнеше сипаттары бойынша танылады.

«Ақжол» – авторитарлы қозғалыс. Оның негізгі мақсаты – адамдарды басқару және олардан ақша алу арқылы сол ұйымның басшылығына пайда келтіру. Осы мақсатқа жету жолында олар әртүрлі бетперделерді (дін, психология, мәдениеттану, педагогика, саясат және т.б.) киеді.

«Ақжол» қозғалысының деструктивтілігі өз мүшелерін қатаң түрде қадағалаудан байқалады. Ұйымның іліміне және жетекшілеріне

сын көзбен қарауға жол берілмейді. Кейде жекелеген адамдардың отбасынан және қоғамнан жырақ өмір сүруі тәжірибе жүзінде қолданылады. Мұндай тәжірибе кезінде адамдар қандай да бір сиқыршының үйіне, «ордаға» немесе тіпті мазарға барып тұрады. Ұйым мүшелерін бақылау олардың іс-әрекетін манипуляциялау арқылы жүзеге асады. Манипуляция дегеніміз психологиялық озбырлық. «Ақжол» қозғалысы өз іліміне сай келетін өмірлік құндылықтар мен іс-әрекеттерді адамдарға сіңіру арқылы олардың санасын бақылайды. Егер адамдарды сөзбен көндіруге күштері жетпесе, ұйым жетекшілері гипнозды, медитацияны, бір сөйлемді бірнеше мәрте қайталауды қолданады. Адамды мәңгірттендірудің әдістері ұйым тарапынан тиімді қолданылады. Нақтырақ айтқанда психологияда пайдаланылатын нейро-лингвистикалық бақылау әдістері олардың қажетіне жарауда. Бұл әдіснама арнайы құрылған сөз тіркестері арқылы адамның ойлауын және іс-әрекетін бағдарламалауға мүмкіндік береді. Бірақ психологияда бұл әдіс психологиялық саулықты жақсарту және күрделі жағдаяттарды шешу үшін қолданылады. Мұндағы бағдарламалау тұтынушының өз қалауына сәйкес таңдалып алынады. Ал сектада бұл әдіс жеке тұлғаларға ескертпестен қолданылады. Бұл ұйымдағы адамгершілік қатынастар өз деңгейінде емес, Ақжол ұйымында адамдар секта жетекшілерінің қалауын көзсіз сеніп орындайтын мәңгіртке айналып кетеді. Жеке тұлғаның дербестігі өзін-өзі жариялаған «әулиелер» мен «пайғамбарлардың» шексіз бақылауына тәуелді болады. Адамдағы құндылықтар жүйесі толығымен өзгереді. Жеке тұлғаның бар өмірі жалған діни ұйымның ережелеріне бағынады. «Ақжолдағы» психологиялық тәуелділік есірткіге тәуелді болудан кем емес [7].

Психологтарға «Ақжол» ұйымының бұрынғы мүшелері жиі шағымдануда. Психологтардың айтуынша, адамдар, әсіресе жастар бұл ұйымнан үлкен қорқынышпен, бұйығы көңіл-күймен кетеді.

«Ақжол» ұйымының қызметі салдарынан Қостанай облысының 48 жасар тұрғыны Р. Байғабылова өз-өзіне қол жұмсаған. Байғабылованың отбасы мүшелері әйелдің өз-өзіне қол жұмсауына «Ақжол» сектасы себепкер деп мәлімдеді. Туыстары мен таныстары Байғабылованың өмірде көңілді әрі энергиясы мол жан болғанын айтады. Бірақ сектаға кіргеннен соң өмірі күрт өзгерген. Бұл әйел «Ақжолдың» бастапқы ұяшығы «ордада»

тұруға жиі барып жүрген. Тылсымнан өзіне бұйыра айтылған сөздерді естігенін және оларды орындауы тиістігін Р.Байғабылова басқаларға айтқан. Қайғылы жағдай орын алардан бұрын Байғабылованың қызы анасының денесінен көптеген ісіктерді байқаған. Бұл ісіктер «жағымсыз аурадан арылту» рәсіміндегі камшының іздері болатын [8].

Бүгінгі таңда біздің мемлекет сауатты ислам теологтарына мұқтаж. «Ақжолдықтардың» исламмен байланысты емес екені барлығына мәлім болуы тиіс және оларды рухани тұрғыдан қоғамымыздан толықтай алшақтатқанымыз жөн.

Халықтың діни сауатсыздығы және діни мәселелерден бейхабарлығы діннің мәнін дұрыс түсінбеуге әкеледі. Өз кезегінде бұл діни заңдылықтар мен құндылықтарды қауіпті күштердің өз мүддесіне пайдаланып кетуіне мүмкіндіктер жасайды.

Қорытынды

Қазіргі уақытта қоғамда дінге қызығушылық жастар арасында кеңінен танымал болып отыр. Діни жаңғыру, руханиятқа бетбұрыс тұрғысынан алғанда мұны жағымды құбылыс деуге болады. Дегенмен аталған үрдістің бақылаудан тыс жүруі және шашыраңқылығы алаңдаушылық

туғызуда. Халықтың діни сауаттылығының төмендігін пайдаланған кейбір күштер діни ұрандарды жамыла отырып, билік пен байлыққа қол жеткізуді көздейді.

Дәстүрлі ислам дініміздің атын жамылған, қалың бұқараның білімсіздігін пайдаланған, мұсылманның негізгі парызы намазды орындауға шақырса да, сонымен бірге ислам канондарына қайшы келетін оккультті-мистикалық ғұрыптарды көпшілікке орындатып жүрген «Ақжол» ұйымының зияны көп. «Ақжол» қозғалысы исламмен ортақ емес. Шын мәнінде «Ақжол» қозғалысы ислам принциптеріне керісінше дүниелерді насихаттап жүр.

2009 жылдың 5-ші ақпанында Алматы қаласының мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотының шешімімен Қазақстан тұрғындарының денсаулығына зиянын тигізу арқылы мемлекет қауіпсіздігін бұзатын «Атажолы» ЖШС және «Ата жол» (Ақ жол) қозғалысының қызметін БАҚ арқылы тарату мен насихаттау жұмыстарына тыйым салынды.

«Ақжол» тәрізді ұйымның қызметіне исламтанушы теологтар «Ақжол» қозғалысының оккультті-мистикалық ғұрыптарындағы тылсым құбылыстарының табиғатын түсіндіре алады. Демек бүгінгі таңда бізге білікті ислам теологтары керек.

Әдебиеттер

- 1 Шуленова Л.В. Казахстане завелась еще одна опасная тоталитарная секта – «Атажолы» / Дорога предков», <http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1202280000>
- 2 Айталы А. Мемлекет және дін. <http://www.aktobegazeti.kz/?p=14016>
- 3 Беспаленко П.Н., Римский В.П. Политико-идеологические и социокультурные основания типологии нетрадиционных религий // Известия Тульского государственного университета. Гуманитарные науки. – Тула: Тульский государственный университет, 2009. – № 1. – С. 3-13.
- 4 Ақынұлы М. Орда орға жықпасын, http://imam.ucoz.kz/publ/adasqan_agymdar/11-1-0-25
- 5 Каримова Ж. Не верьте «Ата жолы», <http://informburo.kz/obshchestvo/ne-verte-ata-zholy-972.html>
- 6 Ханака Туркестана, <http://azan.kz/gallery/show/id/72.html>
- 7 Негативные факторы обрядовой и проповеднической деятельности псевдорелигиозных течений в Казахстане, <http://pricom.kz/?p=4999>
- 8 Шуленова Л. Смерть на дороге предков, http://old.express-k.kz/show_article.php?art_id=14467

References

- 1 Shulenova L.V. Kazahstane zavelas' eshhe odna opasnaja totalitarnaja sekta – «Atazholy» / Doroga predkov», <http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1202280000>
- 2 Ajtaly A. Memleket zhane din. <http://www.aktobegazeti.kz/?p=14016>
- 3 Bepalenko P.N., Rimskij V.P. Politiko-ideologicheskie i sociokul'turnye osnovanija tipologii netradicionnyh religij // Izvestija Tul'skogo gosudarstvennogo universiteta. Gumanitarnye nauki.- Tula: Tul'skij gosudarstvennyj universitet, 2009. – № 1. – S. 3-13.
- 4 Aqynuly M. Orda orqa zhykpasyn, http://imam.ucoz.kz/publ/adasqan_agymdar/11-1-0-25
- 5 Karimova Zh. Ne ver'te «Ata zholy», <http://informburo.kz/obshchestvo/ne-verte-ata-zholy-972.html>
- 6 Hanaka Turkestana, <http://azan.kz/gallery/show/id/72.html>
- 7 Negativnye faktory obrjadovoj i propovednicheskoj dejatel'nosti psevdoreligioznyh techenij v Kazahstane, <http://pricom.kz/?p=4999>
- 8 Shulenova L. Smer't' na doroge predkov, http://old.express-k.kz/show_article.php?art_id=14467